

UBU i Folkeoplysningen : 11 eksempler

Indhold

Folkeoplysning: 11 eksempler	1
Eksempel 1, AOF:.....	2
Eksempel 2, Daghøjskoleforeningen:	4
Eksempel 3, Dansk Husflid:	6
Eksempel 4, FN-forbundet:.....	7
Eksempel 5, Folkevirke:.....	9
Eksempel 6, Grøn Hverdag:	10
Eksempel 7, Landsforeningen for dramatisk virksomhed:	12
Eksempel 8, LOF:	13
Eksempel 9, Odense Fagskole – en af de frie fagskoler:	15
Eksempel 10, SFOF Djursland:	17
Eksempel 11, Vestjyllands Højskole:	18

Eksemplerne er indsamlet hos DFS' medlemsorganisationer i januar 2012, af Inge Harlung, ih@dfs.dk

Eksempel 1, AOF:

AOF laver oplysningsarbejde i form af foredrag, kurser og uddannelse. AOF benytter sig af både egne, men også udefrakommende undervisere, hvilket medfører, at især foredragene har forskellige udtryk, dog alle med en folkeoplysende tilgang. Bæredygtighed er et emne der ofte er temaet for forskellige kurser. Nedenstående er eksempler på dette fra AOF Odense og AOF Frederiksberg-København.

AOF Odense:

Foredrag: Affald i et nyt perspektiv

Foredraget handler om et anderledes syn på affald. Tanken er at bevæge sig væk fra et brug-smid-væk samfund til et mere bæredygtigt samfund, hvor brugte ting får nyt liv enten gennem direkte genbrug eller gennem omformning til nye produkter eller energi. Der gives eksempler på, hvordan vi igennem hverdagshandlinger kan påvirke udviklingen i en mere bæredygtig retning. Foredraget indledes med orientering om Odense Kommunes affaldshåndtering og rundvisning på pladsen.

AOF Frederiksberg – København:

Foredrag: Fire debattmøder med Mikkel Klinge Nielsen, som er leder af et projekt, der udsender en bog til januar. Klinge Nielsen er økonom, filosof og tovholder for projekt "Bæredygtig Økonomi."

"Vores samfund forfalder: Lavere lønninger og længere arbejdstid. Stigende arbejdsløshed og fattigdom. Flere offentlige nedskæringer. Øget social ulighed og magtkoncentration. Fortsat lavkonjunktur. Energikrise, ressourcemangel og klimakatastrofer."

Første skridt mod et bæredygtigt samfund er en reform af det økonomiske system. Kom og hør hvorfor, hvori reformen består, og hvad det vil betyde for dig og Danmark som helhed. Reformen er udarbejdet af en arbejdsgruppe med tilknytning til de alternative økonomiske bevægelser og miljøbevægelsen.

Foredrag: Biobrændstoffer: Benzin af fødevarer?

Biobrændstoffer: Skal vi lave benzin af fødevarer når 1 milliard sulter?

Klimaforandringerne tvinger os til at lede efter grønne energiløsninger, men er det grønne altid grønt og godt? I Danmark er der blandet biobrændstof i tanken på benzinstationer, men langt de fleste biobrændstoffer er lavet på fødevarer. Når EU og Danmark opstiller høje mål for brugen af biobrændstoffer er det med til at skubbe prisen på mad i vejret og true fattige bønders adgang til landjord i udviklingslandene. Oftest uden at de selv får øget adgang til energi. Kom og hør om hvordan EU's energipolitik påvirker de fattigste landes kamp mod sult, og hvad der skal til for at skabe sammenhæng mellem vores energipolitikker og fattigdomsbekæmpelse.

Formål og pædagogiske overvejelser: Alle tre eksempler har bæredygtighed som udgangspunkt, men på forskellig vis. Derfor vil den pædagogiske tilgang i undervisningen heller ikke være identisk på alle punkter. Tilgangen er i høj grad, at emnerne er noget som deltagerne kan relatere til, men som også fremmer debatten vedrørende væsentlige samfundsemner. Deltagerne på AOF-kurser er unge og voksne, og formålet er at fremme deres mulighed for og motivation til efteruddannelse, og her er interessen for emnet i høj grad relevant. Foredraget 'Affald i et nyt perspektiv' er orienteret mod nærmiljøet og konkretiserer emnet ved rundvisning på den kommunale affaldssortering. På den måde får deltagerne illustreret på hvilken måde deres egen adfærd påvirker miljøet og det er et godt udgangspunkt for resten af undervisningen.

De to andre forløb retter sig til dels også mod den enkelte og dennes situation. Fokus er i højere grad på samfundsmæssige konsekvenser og politik vedrørende bæredygtighed. Men dog med et fokus den enkelte kan relatere til: benzin og økonomi.

Eksempel 2, Daghøjskoleforeningen: Miljøambassadørkurser

Miljøambassadørkurser er et koncept for kurser, der inddrager grupper, som generelt står svagt i samfundet. Kurserne giver målgruppen redskaber til at forbedre deres eget liv og til at gøre sig gældende i samfundet.

De første miljøambassadørkurser blev gennemført af Københavns Kommune i 2002 efter inspiration fra Rådet for Bæredygtig Udvikling i København. Bettina Felloy, der er hovedforfatter til inspirationsmaterialet, har været med fra starten og har siden 2002 gennemført en lang række miljøambassadørkurser i samarbejde med kommuner, boligforeninger mv. Hun har undervejs videreudviklet konceptet - senest i samarbejde med Ishøj Aftenskole og Ishøj Daghøjskole.

Det var i forbindelse med dette samarbejde, at ideen til at udgive et inspirationsmateriale opstod: pjecen 'At ville viden – om empowerment, integration, beskæftigelse og miljø'. Formålet er at inspirere andre folkeoplysende aktører til at udvikle og gennemføre miljøambassadørkurser i deres eget lokalområde og/eller til at bruge dele af konceptet i forhold til andre emner. Materialet blevet udarbejdet som led i et udviklingsprojekt, der er gennemført af Ishøj Daghøjskole og Ishøj Aftenskole i samarbejde med Daghøjskoleforeningen. Projektet har modtaget tilskud af DFS' udviklingsmidler samt tips- og lottomidler fra Dansk Oplysningsforbund.

Den grundlæggende idé i miljøambassadørkurser er, at deltagerne får et kursus i miljøforhold, der giver dem konkrete og umiddelbare gevinster i form af forbedringer i deres hverdag, husholdning og privatøkonomi. Til gengæld forpligter de sig til at videreformidle deres nye viden i deres eget netværk, hvorved de bidrager til at løfte en samfundsmæssig opgave. Kursets formål er at kvalificere deltagerne til at lave opsøgende arbejde og at formidle viden om miljø blandt beboere og på arbejdspladser i lokalområderne. Kurset skal sætte deltagerne i stand til at omsætte ord til handling.

Deltagerne betaler ikke for kurset, men det bagvedliggende princip er altså snarere "noget for noget" end "gratis". Derfor kan kurset også kun gennemføres i samarbejde med en eller flere finansielle partnere – fx en kommune og/eller en boligforening.

Karakteristika ved projektet og pædagogiske overvejelser:

- Det henvender sig til grupper, der sædvanligvis ikke deltager i folkeoplysende tilbud, som er svære at nå med traditionelle oplysningskampagner, og som oplever, at deres muligheder for at gøre sig gældende i samfundet er begrænsede.
- Undervisningen relaterer sig i indhold og form direkte til deltagerens hverdag i den konkrete og lokale kontekst. De skal have en gevinst med hjem, hver gang de deltager.
- Læringen baserer sig på deltagerens egen aktivitet, inddrager deres erfaringer og giver den nødvendige plads til diskussioner og refleksioner.
- I tilrettelæggelsen tages der højde for deltagerens livsvilkår. De gennemførte miljøambassadørkurser har overvejende rettet sig mod indvandrerkvinder med børn. Det har bl.a. betydet, at der har været arrangeret børnepasning og er blevet budt på pizza til børn og voksne for at gøre det nemmere og mere attraktivt for dem at deltage.

- Et kompliceret indhold forstås bedst på eget modersmål, så hvis deltagerne er indvandrere med et usikkert dansk, er det nødvendigt med tolkning. Ofte kan nogle af deltagerne stå for tolkningen.
- Undervisningen bygger på den grundholdning, at alle mennesker kan lære alt – og hvis det ikke lykkes at lære fra sig, er det underviserens og ikke de undervistes problem. I undervisningen handler det om at forklare alt på en måde, så modtageren forstår det, og ikke på en måde, der er let for eller fastlagt af underviseren.
- Undervisningen skal være sjov og med mange konkrete eksempler fra fx kursisternes hverdag. Dette medfører, at kursisterne nemmere indtager ny viden og at de efterfølgende har lyst til og mod på at bruge denne viden, og at videregive den som miljøambassadør.

Forventede effekter: Miljøet bliver forbedret, fx ved at CO2-udslippet mindskes gennem energibesparelser, affaldet sorteres, hvilket medfører øget genbrug, og spildevandet tilføres færre skadelige stoffer.

Økonomisk forventes det, at der kan opnås besparelser på flere områder. Boligselskaber kan fx opnå besparelser gå grund af færre vedligeholdelsesomkostninger, reduktion i mandskabsressourcer til oprydning og færre omkostninger til affaldshåndtering. Kommunen kan opnå besparelser ved at have færre borgere på fx kontanthjælp, samtidig med at omkostningerne på sundhedsområdet mindskes. Sundhedsmæssigt kan et bedre indeklima igennem optimeret udluftning og anvendelse af færre kemikalier skabe bedre forudsætninger for en sund levevis. Socialt kan dialogmetoden styrke integrationsprocessen både indenfor gruppen af ansatte i green teams men også hos borgere, der får grønne besøg. Derudover styrker det den enkeltes selvværd, når man har et meningsfyldt arbejde, hvilket sandsynligvis også styrker andre sociale aspekter såsom ansvarsfølelse, samhørighedsfølelse og lignende.

Eksempel 3, Dansk Husflid: Dansk Husflid (NETOP)

Jette Mellgren fletter og eksperimenterer med materialer, former og funktioner i sit arbejde. Derudover er hun initiativtager til projekterne Mellem himmel og hav, FUGL, pilekjolerne i KODEX og genbrugsprojektet Recycled Cables.

Recycled Cables: er et internationalt fletteprojekt, der er skabt i anledning af året for Klimatopmødet i København. Idéen, der giver et bidrag til bølgen af bæredygtigt design, tager udgangspunkt i vores nødvendige udtjente kommunikationsmidler.

Jette Mellgren har valgt at fokusere på elektriske kabler fra informationsteknologien, det vil sige restmaterialer fra computere, fjernsyn, telefoner og har til formålet samlet en håndfuld af de ypperligste kurvemagere og kunsthåndværkere fra Europa, der vil give det gamle flettehåndværk en ny fortolkning.

Gennem flettehåndværket er formålet at øge opmærksomheden på genbrug af elektroniske midler, og gennem formidlingen ønskes der at skabe et konstruktivt, brugbart og humoristisk signal om miljøbevidsthed ved at twistte genbrugs-idéen ikke blot til fornuftigt reelt genbrug, men også til morsomheder af beklædning og transport.

Undervisning: Her er det vigtigt enten at materialerne ikke er industrielt produceret, og kan findes i ens nærmiljø, fx baghaven eller naturen generelt eller at materialerne består af genbrug fx gamle ledninger eller mælke- og juicekartoner. Fokus ligger på det materiale man ikke normalt ser på som anvendeligt til fx kunst og derved bliver det en øjenåbner der giver en bevidstgørelse af samfundets og ens eget forbrug – dette sker som et modspil til forbrugssamfundet. Derudover er materialerne også anderledes og spændende at arbejde med, fx er almindelige ledninger meget farverige, når de bliver splittet op.

I undervisningen af børn, skal børnene selv medbringe materialer fra deres eget hjem og de producerer fx fugleredder af ledninger og skrot, som de hænger op i træerne. Dette giver anledning til gode diskussioner vedrørende overforbrug, skrald og miljøhensyn.

Eksempel 4, FN-forbundet:

Udstillingen "Seeds of Hope" i samarbejde med UNESCO og SGI-Danmark

Udstillingen, der kommer rundt til forskellige gymnasier, handler om det enkelte menneskes rolle/mulighed for at tage del i samt øge fokus på bæredygtig udvikling, menneskerettigheder samt international retfærdighed. Udstillingen bygger i høj grad på udstillingsstedets egen mulighed for at tage affære herpå. Eksempelvis har Aurehøj gymnasium udskrevet en konkurrence, både en kreativ og en samfundsvidenskabelig, hvor vinderne er de, der på bedste vis har forenet deres egne refleksioner med udstillingens pointer.

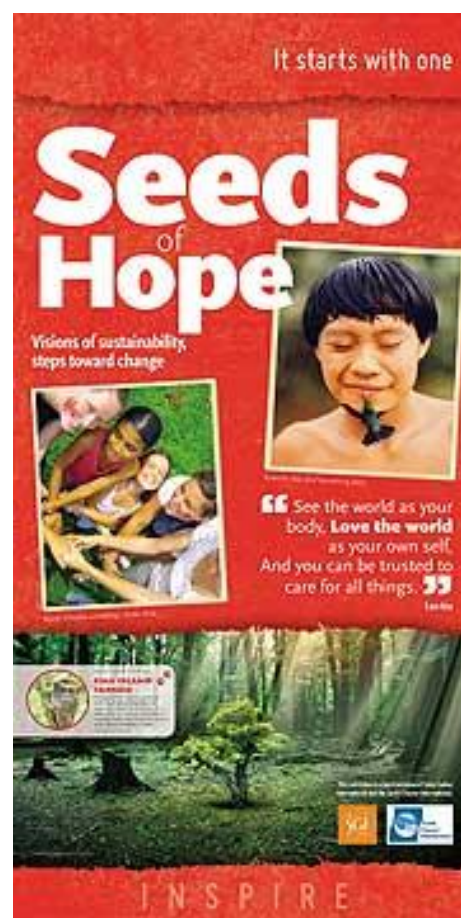
"Seeds of Hope" udstillingen er en efterfølger til "Seeds of Change" udstillingen, som blev skabt til World Summit on Sustainable Development in Johannesburg, Syd Afrika i 2002. Udstillingen er efterfølgende blevet vist i 27 lande, på 13 sprog og er blevet set af 1.500.000 mennesker i hele verden.

FN forbundets skoletjeneste blev en del af projektet, qua samarbejdet med PUGWASH, der også har været en del af udviklingen bag udstillingen.

Pædagogiske overvejelser: FN-forbundet har ikke selv stået for udarbejdelsen af de pædagogiske retningslinjer for projektet eller materialet, da dette er en del af det internationale projekt. Men hos FN-forbundet menes det, at det meget handler om at anskueliggøre for den enkelte, hvordan fokus på bæredygtig udvikling ikke kun handler om store, internationale forhandlinger, men også i høj grad om den enkeltes stillingtagen. Sloganet er 'The Power of One', hvilket opfordrer den enkelte til at overkomme følelsen af magtesløshed på globalt plan og viser, at enkeltpersoner også kan gøre en positiv forskel. Derfor er udstillingens 24 plancher også alle enkelte historier, der viser denne side rundt om i verden. Udstillingen kommer på fin vis rundt om nogle centrale elementer hvad angår verdens nuværende forfatning samt den store forskel der er på mennesker. Ideen om både at ramme dybt, med de enkelte detaljerede plancher, og bredt, med det differentierede indhold plancherne imellem giver mulighed for, at de enkelte elever nok skal støde ind i et emne, der interesserer lige dem.

Det er for tidligt noget om deltagernes læringsudbytte endnu. Udstillingen har løbet igennem november og december 2011, og skal evalueres først februar/marts 2012

Tværfaglighed: Udstillingen henvender sig samt er blevet anvendt i de fleste større gymnasiale fag, herunder dog også drama/musik. De præsentationer, hvor FN-forbundets skoletjeneste har været med, har været gan-

ske succesfulde. Tilbagemeldingen fra lærerne er, at eleverne virkede meget begejstrede samt ivrige i forbindelse med deres konkurrence.

Udstillingens hovedelementer:

- Den første sektion introducerer til tankegangen omkring sammenhæng mellem egen adfærd og miljø og bæredygtighed på verdensplan. Dette sker gennem inspirerende citater fra spirituelle og religiøse traditioner.
- Udstillingen lægger vægt på, at bæredygtighed ikke kun omhandler det at beskytte miljøet, men også at det er vigtigt at sikre social retfærdighed og fred.
- Den giver konkrete ideer til hvad den enkelte selv kan gøre, og giver mulighed for at folk selv kan fortælle hvad de vil gøre.
- For også at fokusere på og appellere til børn, er der på den nederste del af hver planche indsat et billede af truede dyrearter eller usædvanlige dyr.
- Filmen "A Quiet Revolution" kan vises i sammenhæng med udstillingen.
- En aktivitetspakke der indeholder undervisningsmateriale og ideer til aktiviteter for børn i relation til udstillingen er også tilgængelig.

Eksempel 5, Folkevirke:

Folkevirke er en folkeoplysende organisation, der beskæftiger sig med oplysning indenfor det sociale, kulturelle og politiske felt. Organisationen har endvidere et tidsskrift, der også hedder Folkevirke.

I hvert nummer af "Folkevirke" stilles skarpt på et udvalgt tema. Hvert tema belyses fra flest mulige sider, så læseren bagefter har fået en god platform til selv at tage stilling til de spørgsmål, der rejses og også selv har bedre forudsætninger for at tage del i samfundsdebatten.

Folkevirke har flere gange behandlet emnet bæredygtig udvikling – både i form af debatblade, foredrag og temamøder. Et eksempel er gensplejsning. Det er behandlet i "Folkevirke" med temaet "Genmad – morgendagens mad eller en skrækvision?" I seks forskellige artikler giver politikere, videnskabelige eksperter og NGO'er deres bud på gensplejsning.

Artiklerne forklarer på en pædagogisk måde for lægfolk, hvad gensplejsning er, fordele og ulemper ved brug af gensplejsning indenfor landbruget og de etiske problemer ved gensplejsning. Artiklerne er skrevet af Henrik Dam Kristensen, agronom Christian Hoff, Center for Etik og Ret, Poul Henrik Harritz, Danmarks Naturfredningsforening, journalist Annemarie Balle, Tamara T. Mosegaard og Jimmy Straten fra GMO-Kampagnen.

Baggrunden for valget af lige netop dette tema er at fødevarer i høj grad er et emne, der kan få alle følelser frem og som mange derfor også forholder sig til. Tidligere var det mere et spørgsmål om at blive mæt, senere blev det en intellektuel leg om at sammensætte et udsøgt måltid. I dag drejer det sig om fødevarerens sikkerhed, dyrevelfærd og holdninger til både økologi og bioteknologi.

Selv de lærde strides om, hvilke argumenter, der skal veje tungest i debatten, og hvilke overordnede linjer, man skal afstikke for udviklingen. Det er ikke en debat, hvor alle spørgsmål kan besvares med et ja eller et nej. Der ligger i høj grad politiske holdninger og følelser bag udsagnene - prioriteringer, som ikke altid bliver lagt klart frem i den til tider meget ophedede debat.

I tidsskriftet er både den etiske, kommercielle og naturvidenskabelige vinkel behandlet. Folkevirkes temaer lægger op til studiekredse om emnet. Hvis emnet behandles i en studiekreds er det vigtigt med en fælles baggrundsviden. Dette får deltagerne ved at læse tidsskriftet. Hvor mange af Folkevirkes medlemmer, der samles om emnet vides ikke, men temaet er valgt, fordi alle har pligt til at tage stilling til, om vi ønsker at spise og producere gensplejset mad.

Folkevirkes tilgang er på baggrund af ovenstående ikke formel uddannelse i bæredygtig udvikling, men i høj grad oplysning vedrørende bæredygtig udvikling, der ligger op til diskussion, da mange eventuelt divergerende perspektiver bliver fremlagt. Derudover er det formuleret i et lettilgængeligt sprog og bladet er offentligt tilgængeligt, så det også kan anvendes ud over organisationens grænser.

Eksempel 6, Grøn Hverdag:

Grøn Hverdags formål er at udbrede viden om bæredygtig levevis og ikke mindst om, hvordan denne viden kan omsættes til handling. Bæredygtighed og information herom har altid været og er stadig selve grundlaget for foreningens eksistens. Organisationen udgiver bladet Grøn Hverdag og har aktiv kontakt til politikere, erhvervsliv og borgere. Landsorganisationen Grøn Hverdag har to repræsentanter i Forbrugerrådet og arbejder her sammen med andre organisationer for en grøn forbrugspolitik.

Foreningen Grøn Hverdag er landsdækkende, og rundt om i landet er der gennem årene holdt arrangementer i hobetal af lokalforeningerne vedrørende bæredygtighed. Arrangementerne har forskellig karakter og indebærer fx debatmøder, besøg hos økologiske landmænd og producenter, vinsmagninger og lignende. Grøn Hverdag arbejder ikke med formel undervisning, men forsøger gennem tidsskriftet 'Grøn Hverdag' og diverse arrangementer, at skabe en konstant påvirkning til at handle bæredygtigt på flere niveauer.

Foreningen Grøn Hverdag har siden 1993 udgivet bladet Grøn Hverdag 4 gange årligt i 7000 eksemplarer. Indholdet har i form af artikler, opskrifter, annoncer m.m. drejet sig om det centrale emne at passe på vores miljø og ressourcer. Tidsskriftet har i væsentlig grad handlet om at vise, hvordan man kan leve bæredygtigt og har givet eksempler fra virkelighedens verden på, hvilke tiltag, der gøres rundt omkring i Danmark. Fokus har været på at anviser handlemuligheder, og der er gennem årene fremkommet et væld af gode ideer og muligheder for bæredygtige handlinger.

I tidsskriftet er der en god spredning i emnerne, således at en bredere målgruppe derved også vil finde artiklerne interessante. Udover spredning i emnerne, er der også en bred vifte af forskellige mennesker der er med til at skrive artiklerne, fx forskere, folk der har egen erfaring med bæredygtighed og kan komme med gode eksempler, og så selvfølgelig Grøn Hverdags ansatte. Ved brugen af fx forskere vil artiklerne dermed også være opdaterede i forhold til de nyeste resultater på området.

Udover at blive distribueret til medlemmerne, bliver tidsskriftet også uddelt på biblioteker, gårdbutikker, daginstitutioner og hvor der ellers er interesse for området.

I 2011 gennemførte 15 medlemshusstande en 3 måneders daglig afrapportering på 15 punkter om deres daglige adfærd i forhold til bæredygtighed. Formålet med forsøget var at undersøge hvilke blokeringer den enkelte oplever i hverdagen for at kunne tage de nødvendige skridt til at leve bæredygtigt. Projektet blev kaldt "Den bæredygtige familie" og alle interesserede kunne tilmelde sig. Projektet blev i høj grad en øjenåbner for de deltagende familier, da det var deres eget ansvar, at aflæse om de opnåede en reel besparelse gennem projektet. Familierne opnåede gennem de 3 måneder en indsigt i deres forbrug, og især en indsigt i deres overforbrug og en bedre forståelse for hvor det er vigtigt at spare.

Projektet og den daglige afrapportering er et middel til selvevaluering og en måde hvorpå den enkelte familie kan få konkretiseret og derved få en forståelse for sit eventuelle overforbrug. Projektet er endnu ikke blevet evalueret, men de deltagende familier er blevet opfordret til at dele deres nyvundne viden med venner og familie, for at udbrede budskabet. Derudover vil en af familierne holde et oplæg vedrørende deres erfaringer fra projektet på Grøn Hverdags snarlige generalforsamling.

Pædagogiske overvejelser

På grund af den tilgang Grøn Hverdag benytter sig af, er det svært at sige noget konkret om modtagernes læringsudbytte. Men foreningen arbejder som udgangspunkt med at nå så bred en målgruppe som muligt. Dette sker ved, at man i tidsskriftet skriver meget bredt og ikke for teknisk, så alle kan være med. Valget af emner sker som oftest på baggrund af hvad der ellers er oppe i tiden, og hvad der fx bliver diskuteret i medierne vedrørende bæredygtighed. På den måde mener man, at man rammer folks interesse bedre. Derudover anvendes der utrolig mange konkrete eksempler på hvordan den enkelte kan gøre en forskel. Det er vigtigt at diskussionen ikke bliver for abstrakt, da dette ikke lægger op til en ændring i den enkeltes livsstil.

Eksempel 7, Landsforeningen for dramatisk virksomhed:

Hos Landsforeningen for dramatisk virksomhed ses der ikke en direkte undervisning i bæredygtig udvikling. Men i stedet kommer tankegangen til udtryk som et bagvedliggende fokus, der i sammenhæng med økonomiske besparelser er et vigtigt element hos organisationen. Landsforeningen har lige nu gang i et stort Nordisk Baltisk netværksprojekt – med støtte fra NORDPLUS og DFS: DigiDeLight. Digitalisering af scenebilledet – med fokus på teaterlys og -design. Som et nyt læringsfelt i amatørteatret og den folkelige scenekunst.

En side effekt ved at bruge de digitale muligheder indenfor lys og teknik er el-besparelser.

Udsnit fra ansøgningen:

"Sluttelig vil vi foreslå en 4. kompetence – "Digital miljø- og klima-bevidsthed":

At digitalisere teater-udtrykket er en ansvarlig måde at møde klima-problematikken på. Traditionelle lysdæmpere og lamper forbruger en masse elektricitet (hver lampe bruger typisk mellem 500 og 2000 watt). Ved at erstatte de "gamle" glødepære/halogen lamper med nye digitale dæmpere og lamper, vil man kunne reducere energi forbruget med 75-80 %. Yderligere kan en digital lampe frembringe (stort set) alle farver. Så i mange tilfælde kan den erstatte ikke bare en – men 2-3-4 traditionelle lamper (der som udgangspunkt giver hvidt lys – og må udstyres med faste filtre, hvis lyset skal have en farve)."

Organisationen mener, at viden og bevidsthed om teaters energiforbrug er vigtig i dag. Og dette kan det nordisk baltiske netværksprojekt være med til at sprede i hele NEATA området (Norden og Baltikum).

Projektet Nordplus har aktuelt fokus på bæredygtighed. Dette er relevant da energiforbruget kan reduceres drastisk ved overgang til digitalt udstyr. Dog er det ikke i så høj grad i fokus i teatermiljøet, hvor man ifølge DATS højst taler om (højt) elforbrug som en irriterende (høj) driftsomkostning. Derfor mener man, at det vil være helt oplagt at lave "kampagner" om digitalisering og bæredygtighed (f.eks. som ansøgnings-argumenter overfor kommuner, foreninger, fonde m.fl.), ikke mindst fordi rigtig mange skoler, amatørscener m.fl. skal i gang med at skifte forældet/ulovligt udstyr.

"Kampagnen" kunne have form af info-foldere og oplysningsarrangementer (hvor man sikkert kunne lokke en del lysfirmaer/importører til at medvirke med demonstrationer af digitale produkter). Dog er dette stadig kun på tegnebrættet da det kræver selvfølgelig kræver tid og midler at stable på benene.

Eksempel 8, LOF:

LOF er et folkeoplysende forbund der skaber undervisning og aktiviteter:

- der bygger på respekt for den enkelte deltager og frihed til at være forskellig.
- der giver viden og indsigt, der kan sætte den enkelte deltager i stand til at tage ansvar for eget liv.
- der formidler oplevelser og undervisning, der styrker den enkeltes livsglæde.

Hensigten med dette er at medvirke til den enkeltes alsidige udvikling og medleven i et demokratisk samfund. LOF forsøger gennem uddannelser og kurser at sikre at befolkningen er på forkant med fremtidens udfordringer på flere niveauer fx udviklingen i samfundet, på arbejdsmarkedet og i privatlivet. Formålet er at give danskerne tilbud om uddannelse, fordybelse, personlig udvikling, refleksion og engagerende debat i forpligtende fællesskaber med andre.

Kurser:

Spis dit ukrudt

Hvad med at spise dit ukrudt i stedet for at rase over det? Kom med på tur med naturvejleder og biolog Morten Lindhard i Høng skov og finde spiselige ukrudt og tilbered derefter supper, salater, te og deller af urterne. For børn og voksne.

Groft og grønt – klimavenligt køkken

FDB og LOF har arrangeret madkurset "Groft og grønt - klimavenligt køkken". Der blev arrangeret cirka 50 kurser på landsplan. Kurset omhandlede det at lære selv at bruge de sunde grove grøntsager, mens man samtidigt kaster et klimavenligt blik på egne køkkenvaner. Opskrifterne på kurset stammer blandt andet fra FDB's Klimakogebog, og de fortæller på en let og overskuelig måde, hvordan man selv kan gøre noget for klimaet, når man går i køkkenet.

Ny nordisk hverdagsmad

Samarbejdet fortsatte i 2011 i et udvidet koncept med Meyers Madhus og OPUS v. KU- nu under navnet Ny Nordisk Hverdagsmad. Knap 100 kurser er allerede gennemført.

Her kunne man tage på køkkenkursus og få inspiration til, hvordan man bruger de nordiske råvarer i hverdagen. Kursisterne lærte at bruge årstidens friske råvarer fra det nordiske køkken. På køkkenkurserne sættes der fokus på, at sætte måltidet sammen med respekt for de rene og nordiske råvarer, så maden på tallerkenen afspejler sæsonens skiftende årstider. Til kurset hører en ny kogebog udgivet af FDB i samarbejde med forfatterne Arne Astrup, Claus Meyer m.fl.

Pædagogiske overvejelser

Det pædagogiske mål med ovenstående er at give danskerne ny inspiration til sund og bæredygtig mad i deres hverdagskøkken. LOF anerkender, at bæredygtighed er et vigtigt element i forhold til den generelle samfundsudvikling, og skaber gennem forskellige kurser en mulighed for, at flere mennesker kan forholde sig til bæredygtighed og inkorporere det i deres hverdag. Nedenstående er et sammendrag fra evaluering med svar fra 750 deltagere ud af ca. 1200 mulige (den store svar % skyldes sandsynligvis, at der var frankeret svarkuvert medsendt til underviseren)

- 79 pct. synes, at opskrifterne var nemmere at arbejde med
- 45 pct. svarer, at de på kurset har arbejdet med råvarer, de ikke tidligere havde brugt
- 94 pct. svarer, at de vil lave retterne igen
- 88 pct. svarer, at de vil servere Ny Nordisk Hverdagsmad for gæster
- 88 pct. af respondenterne har generelt været "Tilfredse" (28 pct.) eller "Meget tilfredse" (60 pct.) med kurset.

Eksempel 9, Odense Fagskole – en af de frie fagskoler:

Odense Fagskoler arbejder med bæredygtighed på flere forskellige niveauer i deres undervisning. Et eksempel er, at bruge genbrugstankerne i beklædningsundervisningen. Skolen har hentet sin inspiration i East End i London, hvor en hel selvstændig kultur i design og fashion udvikler sig. Eleverne på efterårsholdet har hentet inspiration i snit fra en konkret genbrugsbog og udviklet nye designede skjorter med udgangspunkt i gamle.

På beklædningsområdet Odense Fagskole vil gerne i gang med mere bæredygtighed og er måske ved at finde formen ved at tage udgangspunkt i gammelt og skabe nyt.

På designlinjen tages der oftest udgangspunkt i eksisterende materialer og udviklingen af disse. Der hentes inspiration i funktionalitet og form fra andre kulturer og tider, hvilket genskabes til nye funktioner og former, der passer til vores tid og fremtiden.

I det hele taget arbejdes der håndværksmæssigt og kreativt på den måde, at eleverne gives mulighed for kunst- og kulturhistorisk kendskab, når de udvikler nye ting. Baggrunden for dette, er en tro på, at det er godt at kopiere det gode og gøre det endnu bedre. Undervejs i processen opstår der derved nye ting.

Godt rustet

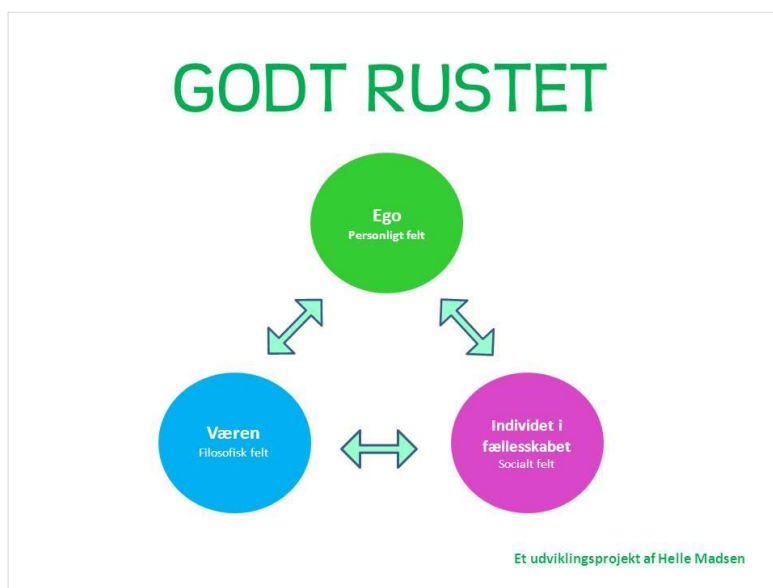
Projekt GODT RUSTET er et projekt, som Helle Madsen, kunslærer, har udviklet i 2011. Elementer af projektet er gennem 2011 blevet afprøvet på skolens elever, men det er endnu ikke afprøvet som et samlet hele. Projektet vil først blive præsenteret i sin helhed i løbet af 2012. Projektet er udviklet til undervisning i kunst/billedkunst, men vil fint kunne bruges til andre håndværksmæssige, kreative fagområder. Undervisningsmaterialet indeholder både teori og praksis (kreative øvelser).

"Godt rustet" er et udviklingsprojekt, som bevidstgør på tre områder:

- Ego: det personlige felt,
- Væren: det filosofiske felt og
- Individet i fællesskabet, det sociale felt.

Det bæredygtige element i undervisningsprojektet er, at projektet handler om bevidstgørelse:

- Hvordan vil man gerne leve sit liv?
- Hvilke drømme har man i livet?
- Hvilke livsværdier bygger disse drømme på?
- Hvad med ens relationer?

- Hvad kan man dele med andre både lokalt og globalt?

Når man reflekterer over disse spørgsmål, begynder man at tage ansvar for sit liv og får mulighed for at træffe nogle valg i livet. Disse vil ofte være konstruktive og derfor bæredygtige. Det nye ved dette projekt er at det involverer på alle felter: personligt, filosofisk og socialt. Man må filosofisk tage stilling til sine livsværdier og reflektere over hvilke konsekvenser disse valg har for en selv og for omverdenen. Godt Rustet er desuden let tilgængelig at bruge og kan bruges på mange niveauer.

Som titlen lyder "Godt Rustet" skal projektet ruste de deltagende unge til at finde sig selv og deres vej i verden på bedste vis. På bæredygtig vis. Gennem kreativitet udvikles en selvtillid og tro på at man kan udrette noget i livet. De unge har brug for at kunne navigere i en verden i hurtig forandring. Godt Rustet bygger på både teori og praksis og kan bruges på tværs af mange fag: animation-, forfatter- og kunstlinjen, alle pædagogiske linjer, livsstilslinjer og som supplement til andre fag, f.eks. dansk, historie, psykologi, filosofi.

En del af materialet fra Godt Rustet er afprøvet flere gange, med stor interesse og engagement fra deltagernes side.

Eksempel 10, SFOF Djursland:

Baggrund: SFOF Djursland arbejder med at udbrede kendskabet til bæredygtig energi med det formål, at borgerne på Djursland skal øge deres kendskab til mulighederne indenfor området og også selv skal være en del af udviklingen.

På Djursland har mange gennem mange år installeret forskellige klimavenlige energianlæg. Her er en del mindre fjernvarmeværker, der anvender biobrændsel, og her er mange individuelle løsninger med anvendelse af vedvarende, ren energi. Det kan ses på CO2 udslippet, som for Djursland er lavere end resten af Danmark. Men det skal meget længere ned, hvis det skal have indvirkning på klima og miljø.

Åbent hus: SFOF Djursland holder hvert år på den internationale energidag åbent hus i samarbejde med blandt andre Danmarks Naturfredningsforening og Thorup Aftenskole. Formålet med arrangementet er, at oplysning omkring og praktisk hjælp til hvordan man som privatperson fx kan gøre sin ejendom mere bæredygtig. Målgruppen er derfor i høj grad privatpersoner der eventuelt er ved at bygge om eller overvejer mulighederne i forhold til fremtidige byggeprojekter.

SFOF Djursland har selv solfanger og træfyrrer som bliver vist frem. Derudover er arrangementet en mulighed for interesserede at dele erfaringer på området. Arrangementet er altid velbesøgt og får også opmærksomhed i de lokale medier.

Oplysningspjece: Udover åbent hus-arrangementet har SFOF Djursland også udgivet pjecen 'Vedvarende energi på Djursland'. Pjecen er en oplysningspjece for interesserede hvor der bliver givet eksempler på hvordan forskellige private anvender vedvarende energi i deres hjem. Pjecen beskriver fakta vedrørende de forskellige projekter, hvilket indeholder beskrivelser af materiale, økonomi og lignende. I pjecen bliver der lagt op til, at man, hvis man har interesse for området, skal kontakte de forskellige steder, da de både tager imod besøg og giver erfaring videre.

- Begge disse projekter har til formål at oplyse omkring vedvarende energi og derefter at skabe kontakter mellem mennesker med interesse på området. De pædagogiske overvejelser bag tilgangen går i høj grad ud på, at mennesker skal mødes og diskutere mulighederne og derudover få hjælp og støtte hvis de selv er inde i nogle overvejelser på området. Man benytter i høj grad lokalmiljøet til at hjælpe med dette (jf. pjecen), hvilket også giver interesserede muligheden for selv at komme ud og se og høre hvordan det foregår, hvis man fx har en solfanger.

EU-projekt: Udover ovenstående deltager SFOF Djursland også i et EU-finansieret projekt, hvor temaet er hvordan man skaber liv fra landet og/eller naturen. Har samarbejder SFOF Djursland med Belgien, Tyskland, Ungarn og Rumænien. Skolen i Belgien arbejder med voksenundervisning, i Tyskland samarbejdes der med en skole der både har formel og uformel undervisning, i Ungarn er det en paraplyorganisation på miljøområdet, mens projektet fra Rumænien arbejder for at styrke lokalsamfundet. Fælles for alle er en interesse i og et arbejde med bæredygtig udvikling og det at de alle fem er placeret i landområder.

Projektet indebærer vidensdeling hvor de forskellige skoler efter tur er på studietur hos hinanden for at indsamle viden og se eksempler på hvordan der bæredygtigt skabes liv nedefra i de forskellige lande.

Eksempel 11, Vestjyllands Højskole:

Vestjyllands Højskole er en økologisk højskole. På højskolen er økologi og bæredygtighed en naturlig del af hverdagen. Det betyder, at højskolen arbejder med bæredygtighed på mange fronter. Det hele startede med en vindmølle og et økologisk køkken for 17 år siden, så højskolen har i høj grad erfaring med at arbejde bæredygtigt.

Kurserne på højskolen har alle bæredygtig baggrund nogle mere eksplicit end andre. På sommerkurserne er det ofte her man får et direkte indblik i bæredygtighed, økologi mv. da kurserne indbefatter bygning af halm- og træhuse, brugen af råvarer i den økologiske køkkenhave og derudover også indbefatter kost- og motionshensyn.

Til vinterkurserne er det lidt mere begrænset, men skolen har fx en økologisk værkstedslinje og spiser og tilberede selvfølgelig stadig økologisk mad med energi fra sol og jord.

Forundringens have: er læringsrum for højskolens Økologiske Iværksættere og Kokkeriet. Eleverne får indblik i, hvordan man behandler jorden, for at der kan vokse sunde robuste planter og de oplever glæden ved at så og plante og se tingene gro, samt ved at høste egne grøntsager, bær og frugt og deraf kreere spændende madretter. Endvidere anvender højskolens sommer kursister haven, til at gå på opdagelse i og bruge som inspiration til fx et maleri eller som et sted til fordybelse. I sammenhæng med haven har skolen også et udendørs køkken hvor skolens kursister selv kan lave mad, men også et sted hvor besøgende kan spise skolens hjemmelavede mad.

Derudover anvendes haven også til omvisninger for turister, lokale borgere, foreninger, skoler- og børneinstitutioner. Haven er åben hver dag fra maj til oktober. Blandt andet rundvisninger som: De vilde blomsters dag, Sct. Hans Aften i haven, Mad i Haven, Økologisk Høstmarked.

Pædagogiske refleksioner: Man arbejder med bæredygtighed og økologi på både et praktisk og teoretisk niveau. Det praktisk kommer til udtryk gennem det økologiske køkken, den økologiske have, egen vindmølle mv. Mens det teoretiske aspekt kommer til udtryk gennem undervisning i bæredygtighed; hvad kan man som enkeltperson selv gøre og hvilke konsekvenser har det? Der er et godt sammenspil mellem det praktiske og teoretiske niveau på den måde, at skolen har praktiske eksempler på det de underviser i, hvilket er med til at konkretisere undervisningen. Eleverne anvender denne viden i forhold til fx indkøbsvaner.

Udover den økologiske linje, har skolen også en kreativ/drama linje som ikke får direkte undervisning i bæredygtighed, men eftersom skolen har en grøn profil, smitter det også af på denne linje i form af en bagvedliggende praksis.

Til slut så er der også et pædagogisk element i det at man 'se' de konkrete tiltag på skolen. Fx den økologiske have, jordvarme- og solvarmeanlæg, derved bliver bæredygtigheden konkretiseret.

Nordisk bæredygtighed: Udover ovenstående deltager Vestjyllands Højskole også i et nordisk projekt der omhandler, at folkeoplysende skoler mv. skal deltage i debatten vedrørende bæredygtighed. Her vidensdeler man derfor på tværs af landegrænser.